

of them, the funds were more powerful than those in the institutes (Poltava, Uman, Minivsky, Kherson and Chernigov agricultural technical schools, Kharkov zootechnical school). It is noted that the universities have been concerned with the acquisition of their funds, using various ways for this, despite the limited budgets. There were not isolated cases when books were bought for students' own money.

Key words: library, institute, technical school, book, fund.

Отримано: 18.04.2018

УДК 025.7/9:027.7:378.6:63(477.43-21)ПДАТУ(091)

О. М. Циганок, м. Кам'янець-Подільський

БІБЛІОТЕЧНИЙ ФОНД НАУКОВОЇ БІБЛІОТЕКИ ПДАТУ НА ПОРОЗІ СТОРІЧНОГО ЮВІЛЕЮ

Представлено історичні етапи розвитку книжкового фонду бібліотеки Подільського державного аграрно-технічного університету. Розкрито сучасні тенденції поповнення інформаційних ресурсів наукової бібліотеки.

Ключові слова: Бібліотечний фонд, інноваційні зміни, електронні ресурси.

Наукова бібліотека Подільського державного аграрно-технічного університету починає відлік своїх літ з 1919 року, коли при Кам'янець-Подільському державному українському університеті було відкрито сільськогосподарський факультет. Для потреб факультету починається збирання літератури сільськогосподарської тематики.

Через відсутність літератури, факультетська студентська рада стверджувала, що «студенти (229 осіб) не можуть скласти іспити, а тому вважала за доцільне змінити час сесії і направити двох своїх представників до Львова і Кракова для придбання необхідної літератури».

У серпні 1919 року сільськогосподарський факультет мав 68 підручників та книг. Тоді ж факультетська рада просила правління університету виділити кошти на закупівлю книг у Румунії на суму 5 тис. карбованців, відрядивши туди привад-доцента О. Полонського.

Б. Крижанівський, у свою чергу, запропонував звернутися до Подільської губернської народної управи, повітових управ з проханням передати до факультетського бібліотечного фонду другі примірники книг з їхніх бібліотек.

Поступово бібліотека факультету поповнювала свій фонд, який формувався переважно з націоналізованих книг, у т.ч. і з колишньої духовної семінарії.

Так у 1920 р. книжковий фонд бібліотеки нараховував 1000 примірників. Січень 1921 р. – 1500 прим.; травень 1923 р. – 2 094 прим.; червень 1922 р. – 4 233 прим.; вересень 1923 р. – 9 430 прим.

1921-1923 роки стали роками становлення Кам'янець-Подільського сільськогосподарського інституту.

У квітні 1929 року в бібліотеці налічувалося по одному примірнику 87 різних назв закордонних журналів.

У 1930 році сільськогосподарський інститут було розділено на два вищих навчальних заклади: птахівничий і технічних культур. Вони існували до 1935 р.

У 1955 р. за рішенням уряду в місті Кам'янець-Подільському створено сільськогосподарський інститут. На часі стає питання організації бібліотеки.

За рішенням Міністерства сільського господарства СРСР бібліотеки вищих учбових закладів передали бібліотеці видання минулих років. У комплектуванні книжкового фонду брали участь 18 сільськогосподарських вищих навчальних закладів України. Наприкінці 1960 року книжковий фонд бібліотеки налічував 97 275 примірників друкованих видань, а через двадцять років книгозбірня вже мала 348 340 інформаційних документів.

Книжковий фонд наукової бібліотеки Подільського ДАТУ – є гетерогенним, тобто в ньому представлено документи різних типів і видів, різних років видання.

Український бібліотекознавець Т. Ярошенко писав: «Більшість стратегічних завдань сучасних університетів тісно пов'язана з діяльністю бібліотеки, як важливої ланки академічного та наукового процесів. Саме бібліотека університету є тісною творчою лабораторією, від ресурсів та послуг якої багато в чому залежить якість і зміст навчання та наукових досліджень».

Користувач, звертаючись до бібліотеки, очікує задовольнити свій інформаційний інтерес. І головне завдання бібліотеки – виконати запит та забезпечити доступ до інформаційних ресурсів.

Основа ефективної роботи університетської бібліотеки – грамотно скомплектований та стабільно оновлюваний фонд. Питання формування і збереження бібліотечного фонду – це головне питання життєдіяльності бібліотеки. Основна мета формування фонду – досягнення відповідності його складу завданням та потребам користувачів, створення максимально повного, обгрунтованого, єдиного фонду документів на традиційних та електронних носіях інформації відповідно до завдань навчального і виховного процесів вишу.

Книжковий фонд бібліотеки ПДАТУ є універсальним та багатогалузевим. На 01.01.2018 року фонд склав 635 814 примірників інформаційних видань. За видами видань фонд налічує: книг 549 288 прим. (120 362 назв); періодичних видань 86 526 прим. За цільовим призначенням: навчальна література – 163 125 прим., наукова 343 129 прим., художня 32 171 прим.

Інформаційні ресурси наукової бібліотеки ПДАТУ формуються відповідно до фахових інформаційних потреб користувачів. Комплектується фонд університетської бібліотеки вітчизняними та зарубіжними документами галузевої тематики.

Основні джерела комплектування НБ ПДАТУ:

- дарунки від фізичних осіб (викладачі, студенти, співробітники, випускники);
- придбання документно-інформаційних ресурсів;
- книгообмін;
- передплата періодичних видань.

У нашій бібліотеці постійно здійснюється аналіз інформаційного стану книжкового фонду та його використання. Аналіз фонду – це дуже потрібна, систематична робота. Вона дає можливість з'ясувати наповненість розділів фонду, різноманітність тематики видань, а також необхідність заходів по збереженню, списанню документів. Аналіз книжкового фонду підтримує наукову цінність фонду, допомагає виявити його пасивну частину.

У бібліотеці ведеться картотека забезпеченості підручниками та навчальними посібниками. Вона є основним довідковим джерелом для чіткої організації забезпечення користувачів бібліотеки навчальною літературою. Саме ця картотека допомагає ефективному комплектуванню, допомагає визначити пріоритети в комплектуванні фондів, раціонально використовувати кошти, впливає на процес видання власних книг науковцями університету, допомагає оперативно обслуговувати студентів.

Для того щоб фонд був у стані постійної готовності до негайної видачі, документи, що складають його, повинні завжди перебувати на призначеному для них місці, бути належним чином опрацьованими.

Для зручності користування та роботи, бібліотечний фонд книгозбірні ПДАТУ поділено на декілька, так би мовити, «підфондів». Виділено фонд наукової літератури, художньої, фонд довідково-бібліографічних видань, фонд навчальної літератури (підручники, навчальні посібники, практикуми, навчальні програми). У НБ ПДАТУ є фонд рідкісних і цінних видань.

Сучасні тенденції розвитку бібліотечних фондів припускають розширення їх складу не лише за тематикою, але й за видами документів. Якщо раніше бібліотека отримувала лише друковані видання, то сьогодні в розпорядженні користувачів електронні підручники, інформаційні електронні ресурси, видання на електронних носіях. Розширення сфери інформаційних повноважень, оволодіння новими технологіями створення та поширення інформації формує новий імідж бібліотеки.

Сьогодні бібліотека сама стає виробником електронної інформації. Активізуються процеси формування фонду електронних документів, власних електронних баз даних, найголовніша мета яких – оперативність доступу. Виникає необхідність бібліотечно-інформаційної обробки потоків електронних інформаційних матеріалів.

Фонд електронних документів формується з електронних видань; електронних публікацій в мережі Інтернет; електронних версій друкованих видань, або публікацій; електронних копій друкованих публікацій.

Довідково-бібліографічний фонд в його традиційному вигляді доповнюється і замінюється електронними джерелами, які створюють основу для виконання різноманітних запитів користувачів. В бібліотеці ведеться робота по створенню бібліографічної продукції, яка забезпечує оперативне інформування користувачів щодо нових надходжень, бібліографування творчого доробку викладачів та науковців університету, інформаційне забезпечення навчальних дисциплін та тем наукових досліджень.

Сьогодні вимагає від бібліотеки інноваційних змін. Бібліотека бере на себе ті послуги, які раніше не надавались користувачам, з тим, щоб процеси, пов'язані з інформатизацією, розвивались, не вступаючи в протиріччя з традиційною роботою книгозбірні, а доповнювали її.

Сучасна університетська бібліотека – не просто сховище навчальних та наукових матеріалів, це відкрита комунікаційно-комунікативна система, яка бере участь у педагогічно-виховному процесі та міжбібліотечному обміні.

Інформаційна підтримка навчального й наукового процесів проходить через освоєння інформаційних і комп'ютерних технологій. У НБ ПДАТУ удосконалюється багатоступінчата веб-сторінка бібліотеки, ведеться електронний каталог. Завдяки цьому бібліотека стає репрезентатором своїх власних ресурсів, як в українському, так і в світовому інформаційному просторі.

У задоволенні попиту в необхідній літературі важливу роль відіграє університетський Репозитарій – електронний архів повнотекстових версій навчально-методичних посібників, монографій, авторефератів дисертацій, статей підготовлених вченими, викладачами, співробітниками, аспірантами і студентами університету, з доступністю публікацій через Інтернет. Університетський Репозитарій має функцію популяризації наукових здобутків університетської спільноти, підвищення рейтингу університету, через зростання рівня цитованості наукових праць шляхом вільного довготривалого доступу до них через мережу Інтернет.

Головне завдання наукової бібліотеки ПДАТУ зберегти видання, які складають фонд, та шукати шляхи поповнення книгозбірні новими сучасними виданнями.

Бібліотека покликана розуміти поточні та прогнозувати перспективні інформаційні потреби користувачів, створювати і надавати відповідні послуги. Головне в роботі бібліотеки – модернізація змісту її діяльності. Це дає шанс для бібліотеки перейти на новий рівень діяльності – стати основним зберігачем інформаційних ресурсів, забезпечувати доступ до інформації, формувати у користувача навички роботи з різними джерелами інформації.

Список використаних джерел:

1. Гошанська І.С. Проблеми ефективного управління формуванням бібліотечно-го фонду. *Бібліотека та сучасні тенденції в інформаційному забезпеченні освітньої, науково-дослідної та інноваційної діяльності вищих навчальних закладів* : матеріали наук.-практ. конф., присвяч. 50-річчю наук. б-ки ХНУ, 15-16 берез. 2012 р. Хмельницький : ХНУ, 2012. С. 220-225.
2. Лобузін К. Технології організації знаннєвих ресурсів у бібліотечно-інформаційній діяльності: монографія / НАК України, Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Київ : НБУВ, 2012. 375 с.
3. Мацібора Н.Г., Домбровська Л.В. Зберігання бібліотечних фондів: традиційні та новітні підходи. *Наукові праці Державної науково-педагогічної бібліотеки України ім. В.О. Сухомлинського* : зб. наук. пр. / АПН України; ДНПБУ ім. В.О. Сухомлинського. Київ : Пед. думка, 2012. Вип. 3. С. 232-244.
4. Подуфала Ю., Рябець І. Інформаційне забезпечення комплектування документно-інформаційними ресурсами бібліотеки ВНЗ. *Вісник Книжкової палати*. 2016. №2. С. 26-28.

The historical stages of development of the book fund of the library of the State Agrarian and Engineering University in Podilya are presented. Modern tendencies of updating of information resources are examined.

Key words: library fund, innovative changes, electronic resources.

Отримано: 12.03.2018

УДК 94:02(477.43):930«20»

Н. М. Синиця, м. Хмельницький

ІСТОРІЯ БІБЛІОТЕЧНОЇ СПРАВИ НА ХМЕЛЬНИЧЧИНІ У ВИДАННЯХ ПОЧАТКУ ХХІ ст.

У статті розкривається історія бібліотечної справи на Хмельниччині, яка висвітлена у виданнях початку ХХІ століття. Це видання, які виходили до ювілеїв бібліотек, матеріали науково-практичних конференцій, монографій. Подається матеріал на основі фонду Хмельницької ОУНБ.

Ключові слова: бібліотека, публічна бібліотека, наукова бібліотека, родова бібліотека, книга, еклібрис історія бібліотечної справи, дослідження, видання, красназство, конференція, монографія.

Вивчення історії бібліотек краю, їх становлення і розвитку є важливим завданням бібліотек, оскільки як Україні загалом, так і окремим її регіонам властиві свої специфічні бібліотечні процеси, власні підходи до розробки як загальних, так і окремих проблем бібліотечної діяльності. Окрім того історія